

UGSEAD
Uluslararası Güzel Sanatlar Eğitimi Araştırmaları Dergisi
International Journal of Research in Fine Arts Education

<http://ugsead.penpublishing.net>

Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Pedagojik Formasyon Programına İlişkin Görüşleri *

Opinions of Education Faculty Arts Education Department Students on Pedagogical Formation Program

Suzan Duygu Bedir Erişti¹

¹ Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

Önerilen Atıf: Bedir Erişti, S. D. (2018). Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Pedagojik Formasyon Programına İlişkin Görüşleri. *Uluslararası Güzel Sanatlar Eğitimi Araştırmaları Dergisi (UGSEAD)*, 1(1), 98-112.

Geliş Tarihi: 15 Aralık 2018
Kabul Tarihi: 21 Aralık 2018
Çevrimiçi Yayın Tarihi: 30 Aralık 2018

Anahtar kelimeler:

Güzel Sanatlar Eğitimi, Öğretmen Eğitimi, Pedagojik formasyon.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı görsel sanatlar alanındaki öğretmen adaylarının Eğitim Fakültelerinde açılan pedagojik formasyon programına ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırma nitel araştırma paradigmasına dayalı temel yorumlamacı nitel araştırma modeline dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede araştırmada katılımcıların görüşleri yaşadıkları deneyimler ve bu deneyimlere dayalı öngörülerini yorumlamaları çerçevesinde belirlenmiştir. Bu amaçla araştırma verileri 2015-2016 güz döneminde Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde araştırmacı tarafından yürütülen Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersi kapsamında 34 öğretmen adayından elde edilmiştir. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemi belirlenen ölçütleri katılımcıların karşılama durumlarına göre işe koşulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s.112). Bu araştırmada ölçüt; katılımcıların Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü öğrencileri olması ve deneysel bakış açılarına hem gözlem hem de öngörülerini çerçevesinde ortaya koyabilmeleri amacıyla 2. ve 3. Sınıf öğrencileri olmalarıdır. Araştırma verileri sosyal paylaşım ağları aracılığı ile ve açık uçlu sorulardan oluşan anket formları aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde nitel araştırma yöntemlerinden içerik analiz tekniği kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının pedagojik formasyon programına yönelik görüşleri mesleki inanç düzeylerinin negatif bağlamlar içermesine dayalı olarak çoğunlukla olumsuz ve eleştirel bir bakış açısı ortaya koymaktadır.

© UGSEAD All rights reserved

Received: 17 December 2018
Accepted: 21 December 2018
Online Release: 30 December 2018

Keywords:

Art history courses, art education, Faculty of Fine Arts, Generation Z, storytelling.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Teacher training programs in Turkey have various policies related to National Education system. One of these policies is the pedagogical formation programs. These programs were initiated at different times. Recently, the teacher training programs were allowed to open pedagogical formation certificate programs with the approval of the Council of Higher Education (CoHE). However, several problems occurred based on these programs. The purpose of this study is to demonstrate the fine arts education students' perception about the pedagogical formation programs provided by Education Faculties in Turkey.

Method

In accordance with the aforementioned aim, this study addresses the following research questions: "What are the art education student's thoughts towards pedagogical formation program conducted by the Faculties of Education?"

"What are the thoughts of art education students based on the content of the pedagogical formation program carried out by the Faculties of Education?"

"Do the pedagogical formation courses enrol in influence the art education students' thoughts towards teaching profession?" The research was carried out by participating of 34 fine arts education students at Anadolu University, Faculty of Education, and Department of Fine Arts

* Bu çalışma, 2018 yılında Ankara'da gerçekleştirilen II. Uluslararası Sanat Eğitimi Araştırmaları Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Education through the Research Methodologies course directed by the researcher, in the 2015-2016 fall semester. The research data were collected by the social network sharing of the participants and by an open-ended question form. Content analysis technique, which is a qualitative research method, was used to analyze the data.

Findings and Discussion

The students explained their thoughts about pedagogical formation training through critical viewpoints. The data collected from the open-ended question forms were analyzed through three different categories: The reason of pedagogical formation programs by the vision of fine arts education students, the problems of pedagogical formation programs by the vision of fine arts education students, the proposals of fine arts education students related pedagogical formation programs. The reason for pedagogical formation programs is unemployment, the necessity of pedagogical formation programs in order to be an alternate profession and an alternative income source for the universities. The problems of pedagogical formation programs by the vision of fine arts education students are determined as the sufficiency of pedagogical formation students, the value of teacher profession, teacher assignment, the status of teacher profession, value loss of education faculties and educational sciences, the problem of teacher profession belief, professional concerns and motivational problems. The proposals of fine arts education students related pedagogical formation programs were conducted with the closure of pedagogical formation programs, creating employment opportunities through professional education, determining the university quota through the needs of universities, determining the criterion for teacher training to be graduated from the faculties of education.

Conclusion and recommendations

As a result of this study which aims at revealing the views of fine arts education students' tending to pedagogical formation programs, it was determined that teaching practices, content and the pedagogical content knowledge of teacher training programs have a variable effect on education policy of future generations. In terms of providing motivation related teaching profession, the pedagogical formation programs cause the professional inquiry and negative effects on for fine arts education students.

© UGSEAD All rights reserved

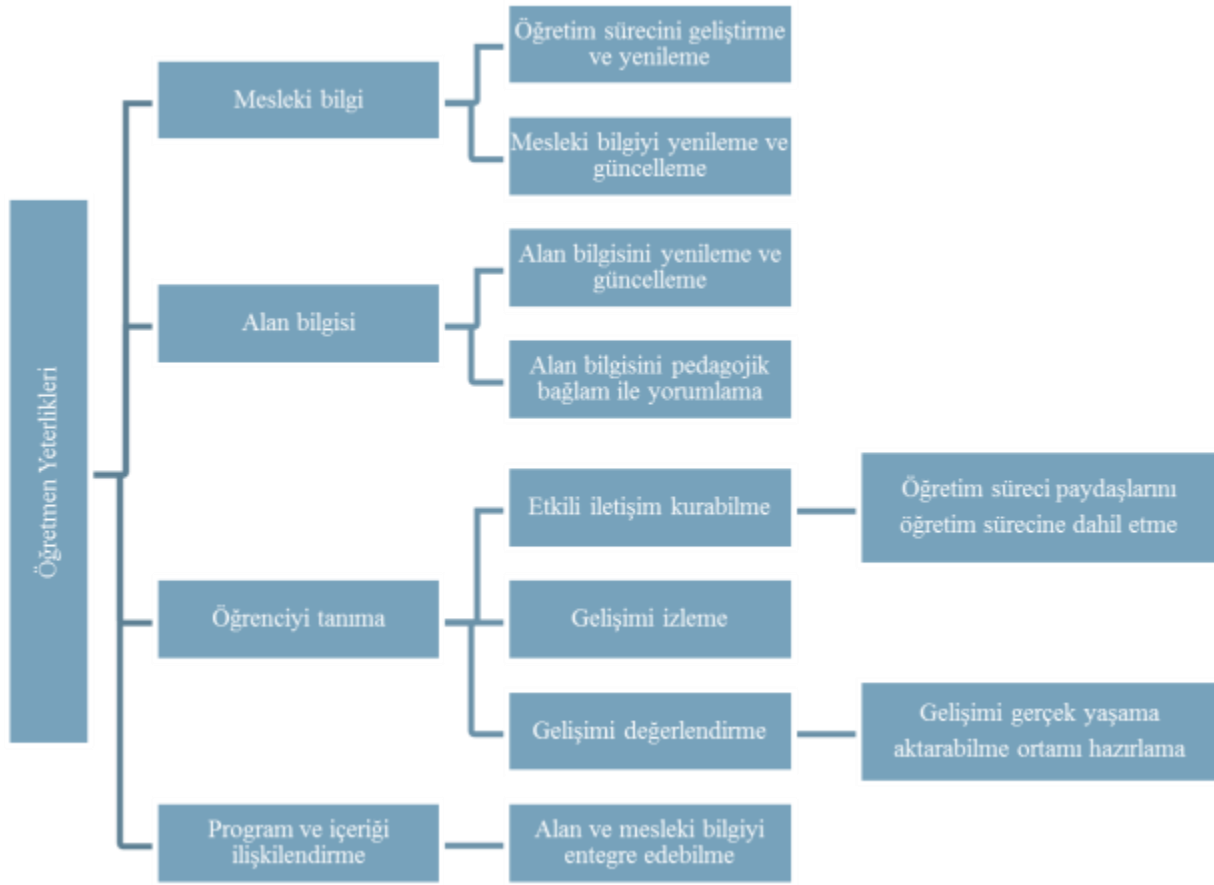
Giriş

Öğretmen eğitimi süreci günümüzde davranış rol modelliği, rehberlik ya da yeni nesillerin yetişmesinde yönlendiricilik kavramlarının da ötesinde çok yönlü, çağın gereksinimlerine ilişkin farkındalığa sahip ve yenilikçiliği amaç edinen yeterlilikleri edinmeyi içeren bir süreçtir. Yenilikçiliğe dayalı olarak öğretmen kimliği sorgulandığında rol modeli olma ve bu bağlamda özellikle günümüz koşullarına uygun rehberlik yapma; çok yönlü bakış açısını hem öğretim hem de eğitsel bağlamlar ile sergileyebilme; yüksek farkındalık ile öğretim sürecine ilişkin öngörülerini işe koşabilme olarak sıralanabilecek yeterlilikler günümüz öğretmen kimliğini şekillendirmektedir. Bu çerçevede öğretmenlik mesleğine ilişkin özveri, kutsallık, fedakarlık gibi kavramların kapsamının ve içeriğinin de değişmekte olduğu ve öğretmenlik kavramına yüklenen kimliğin de günümüz koşulları içinde değerlendirilmesi gerektiği de vurgulanabilir. Günümüzde öğretmen kimliğinin farkındalığı yüksek, yenilikçi, rol model, rehber, çok yönlü, empati kurma düzeyi yüksek, özveri içeren, kutsallık kavramını içselleştirmiş, fedakarlığı öğrenciyi günümüz koşulları ile ilintili olarak öğrenciyi doğru yönlendirmek odaklı olarak işe koşabilen ve mesleki gelişime önem veren yeterlilikleri içerdiği söylenebilir (Şekil 1). Bu nedenle öğretmenliğin meslek olarak tercih edilmesi, tercihe ilişkin olumlu gerekçelere sahip olunması ve tercih nedenlerinin somut göstergelerle ortaya konulabilmesi öğretmen eğitimi sürecinin önemli bir parçasıdır (Nayır ve Taneri, 2014; MEB, 2006).

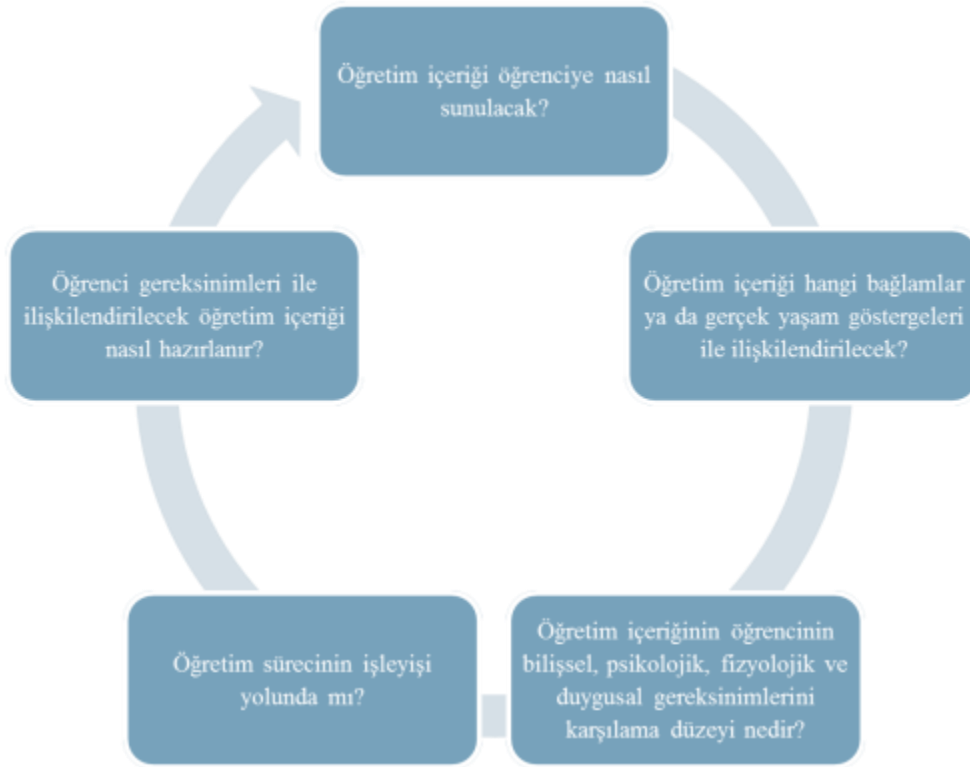
Şekil 1. Öğretmen Kimliği

Öğretmenlik mesleği alan bilgisinin yanı sıra mesleğe ilişkin öğretim süreçlerindeki etkileşimlerin yapılandırılması çerçevesindeki yeterliliklerin de kazanılması gereken bir süreçtir. Ayrıca öğretmenlik mesleği ile ilintili olarak konu alanlarındaki yeterlilikler dışında iletişim sürecini etkili bir biçimde yapılandırabilme, çağın gereksinimleri ile ilintili rol model olma, mesleki deneyimleri etkili bir biçimde işe koşma gibi yeterliliklere sahip olmak bir gerekliliktir (Çiltaş ve Akıllı, 2011). Bu nedenle eğitim fakültelerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip olduğu fakülte kültürü çerçevesinde mesleki değerlere sahip çıkması önem taşımaktadır. Mesleki bilgi ile alan bilgisini birbirine bütünleştirme ve bu bağlamda öğrenciyi tanıma sonucunda program ile içeriği öğrenci odaklı olarak ilişkilendirme temel yeterlikler olarak tanımlanabilir. Bu çerçevede mesleki çerçevede öğretim sürecini geliştirme ve yenileme, mesleki bilgiyi yenileme ve güncelleme; alan bilgisi ile ilişkili olarak alan bilgisini yenileme güncelleme, alan bilgisini pedagojik yaklaşım ile ilişkilendirme ve yorumlama; öğrenciyi tanıma çerçevesinde etkili iletişim kurabilmeye dayalı öğretim sürecinin paydaşlarını sürece etkili bir şekilde dahil edebilme (öğrenci-veli-öğretmen-çevre), öğrenci gelişimini izleme ve değerlendirmeye dayalı gerçek yaşam bağlamları kurmaya zemin hazırlama; program ve içeriği ilişkilendirme bağlamında ise alan ve meslek bilgisini birbirine bütünleştirebilme çerçevesinde tanımlanabilecek yeterlikler söz konusudur (Şekil 2). Bu yeterliklerin etkili bir şekilde işe koşulması ise temel olarak alan ve meslek bilgisi süreçlerine ilişkin kazanımların eş zamanlı ve birbirleri ile ilişkilendirilerek yapılandırılması önem kazanmaktadır.

Şekil 2. Öğretmen Yeterlikleri

Türkiye’de öğretmen yetiştirme ve öğretme eğitim süreci incelendiğinde geçmişten günümüze istikrarlı bir yapılanmanın gerçekleştirilemediği söylenebilir (Ünüvar, 2012). Bu durum öğretmen yetiştirme süreçlerine ilişkin uygulamalara da yansımakta ve yaşanan istikrarsızlık öğretmenlik mesleğine olan inancın sorgulanmasına yol açmaktadır. Bu uygulamalar içerisinde özellikle Eğitim Fakülteleri öğretmen adayları açısından ciddi sorunlar oluşturan pedagojik formasyon programları dikkati çekmektedir. Pedagojik formasyon; öğretim içeriğinin planlanması ve öğrenci ile bir araya gelmesi süreci; öğretim içeriğinin bağlamlarının sorgulanması ve gerçek yaşamla ilişkilendirilmesi; öğretim içeriğinin öğrencinin bilişsel, psikolojik, fizyolojik ve duygusal gereksinimlerine uyum düzeyinin sorgulanması ve bu çerçevede öğretim içeriğinin öğrenci özellikleri ile ilişkilendirilmesi; öğretim sürecinin ve öğretim amaçlarının ilişkilendirilmesi bağlamında işleyişin sorgulanması ve öğrenci gereksinimlerinin öğrenme ve eğitsel bağlamda karşılanabilmesine ilişkin yetkinliklere sahip olma süreci olarak tanımlanabilir (Şekil 3).

Şekil 3. Pedagojik Formasyonun bileşenleri

Pedagojik formasyon programları çerçevesinde dört yıllık fakülte mezunları pedagojik formasyon eğitimi alarak öğretmenlik hakkı kazanmaktadır (YÖK, 2012). Bu durumun öğretmenlik mesleğine ilişkin değer kaybına yol açma olasılığı, kısa süreli pedagojik formasyon eğitiminin öğretmenlik mesleği yeterliliklerine ilişkin niteliği ve pedagojik formasyon sürecinin öğretmenlik mesleğinin algılanma biçimine ilişkin yansımaları tartışılmıştır (Kartal ve Afacan, 2013; Yapıcı ve Yapıcı, 2013). Bu bağlamda öğretmenlik mesleğinin kolaylıkla erişilebilir bir statüye dönüştürülmesi eğitim fakültesi öğrencileri ve öğretim üyeleri adına ciddi kaygılar oluşturmaktadır. Öğretmen yetiştirme politikalarındaki istikrarsızlıklar, nitelikli yarımların yetiştirilmesinde öğretmenlik mesleğinin hak ettiği değere kavuşmasının önünde ciddi bir engeldir (Şekil 4). Bu çerçevede eğitim fakültesi öğretmen adaylarının olumsuz yönde etkilenmeyeceği eğitim politikalarının varlığına ivedilikle ihtiyaç vardır.

Şekil 4. Öğretmen Yetiştirme Politikaları

Öğretmen yetiştirmeye ilişkin uygulamalar çerçevesinde eğitim fakültesi öğrencilerinin bakış açılarının ve öğretmen yetiştirme sistemindeki değişken yapıya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi, gelecekteki öğretmen yetiştirme uygulamalarının

daha nitelikli bir biçimde yapılandırılabilmesi için önem taşımaktadır. Bu amaçla çalışmada aşağıda belirtilen sorulara yanıt aranmıştır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı güzel sanatlar eğitimi öğrencilerinin Eğitim Fakülteleri tarafından yürütülmekte olan pedagojik formasyon programına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu çerçevede araştırmada yanıtı aranan sorular şu şekilde belirlenmiştir:

1. Güzel sanatlar eğitimi öğrencilerinin Eğitim Fakülteleri tarafından yürütülmekte olan pedagojik formasyon programının *açılma nedenlerine* ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Güzel sanatlar eğitimi öğrencilerinin Eğitim Fakülteleri tarafından yürütülmekte olan pedagojik formasyon programının *içeriğine* ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Güzel sanatlar eğitimi öğrencilerinin Eğitim Fakülteleri tarafından yürütülmekte olan pedagojik formasyon programının *sürdürülebilirliğine* ilişkin önerileri nelerdir?

Yöntem

Bu araştırma nitel araştırma paradigmasına dayalı temel yorumlamacı nitel araştırma modeline dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Temel yorumlamacı nitel araştırmada temel amaç katılımcıların görüşlerini deneyimlerine dayalı yorumları çerçevesinde ortaya koymaktır (Merriam, 1998). Bu çerçevede araştırmada katılımcıların görüşleri yaşadıkları deneyimler ve bu deneyimlere dayalı öngörülerini yorumlamaları çerçevesinde belirlenmiştir.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde araştırmacı tarafından yürütülen Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersini alan ve ikinci ve üçüncü sınıf öğrencisi olan toplam 34 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 25'i kız (%74), 9'u (%26) da erkek öğrencidir. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemi belirlenen ölçütleri katılımcıların karşılama durumlarına göre işe koşulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 112). Bu araştırmada ölçüt katılımcıların Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü öğrencileri olması ve deneysel bakış açılarını hem gözlem hem de öngörülerini çerçevesinde ortaya koyabilmeleri amacıyla 2. ve 3. Sınıf öğrencileri olmalarıdır.

Verilerin Toplanması

Araştırma katılımcılarının görüşleri araştırmacı tarafından yürütülen "Bilimsel Araştırma Yöntemleri" dersi kapsamında öğrencilere dağıtılan ve yine aynı adla sosyal paylaşım sitesi üzerinde oluşturulan grup üzerinden iletilen açık uçlu görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır. Veriler 2015-2016 öğretim yılı güz döneminde 10 Ocak-24 Ocak tarihleri arasında toplandı.

Verilerin Analizi

Araştırma sürecinde elde edilen veriler içerik analizi çerçevesinde analiz edilmiştir. İçerik analizi çerçevesinde bulguların bütünsel olarak incelenmesi daha sonra veri parçalarına ayrılması ve araştırma sorusu ile ilintili olarak bulguların gruplandırılarak kategori ortaya konulması söz konusudur (Merriam, 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çerçevede elde edilen bulgular bütünsel olarak incelenmiş, bütünsel olarak incelenen veriler gruplara ayrılmış, gruplara ayrılan veriler arası ilişkiler belirlenmiş, araştırma sorusu ile ilintili boyutları derinlemesine incelenmiş ve bu bağlamda kavram ve temalara gidilmiştir. Görüşlere dayalı kodlar, araştırmacı ve eğitim bilimleri alanından bir uzman ile birlikte incelenerek görüş birliği sağlanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Araştırma sürecinde öne çıkan temalar araştırmanın kuramsal çerçevesine dayalı olarak yorumlanmıştır. Doğrudan görüşlerin aktarımında katılımcı isimlerinin kültürel özellikleri göz önünde bulundurularak benzer isimlerle kodlanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin eğitim fakültelerinde açılan pedagojik formasyon eğitimine ilişkin düşünceleri genelde eleştirel bir bakış açısını ortaya koymaktadır. 2 öğrenci dışındaki 32 öğrenci pedagojik formasyon programlarına ilişkin olumsuz görüş ifade etmişlerdir.

Şekil 5. Pedagojik Formasyon Programı Açılma Nedenlerine ilişkin Ana Temalar

Bu programların açılma nedenlerini gerekçeleri ile açıklamaya çalışan birkaç öğrencinin görüşlerine ilişkin frekans dağılımları şu şekilde ortaya çıkmıştır:

Tablo 1. Pedagojik formasyon programlarının açılma nedenleri

Temalar	f	%
<i>İşsizlik problemini çözme</i>	7	21
<i>Üniversitelerin ekonomik kalkınması</i>	2	6
<i>Üniversitelerin gelişmesi</i>	2	6
<i>Üniversite kontenjanlarının doğru belirlenememesi</i>	2	6

Öğrencilerden Ayça Pedagojik formasyon programının açılma nedenlerini ‘İşsizlik’ ve ‘Üniversite kontenjanlarının doğru belirlenememesi’ temaları altında ifade etmektedir:

“Eğitim fakültesinde okumadan kendi bölümlerini bitiren öğrencilerin sonradan pedagojik formasyon almaya karar vermelerinde etkili olan en büyük neden işsizliktir. Burada asıl sorunun üniversite bölümlerine öğrenci alınırken açılan kontenjanların doğru belirlenmesinde olduğunu düşünüyorum.”

Mahmut ise ‘Üniversitelerin ekonomik kalkınması’ ve ‘Üniversitelerin gelişmesi’ temaları çerçevesindeki görüşleri çerçevesinde “Üniversiteler pedagojik formasyon eğitimi ile birlikte maddi anlamda kalkınır ve bunun neticesinde üniversite daha da gelişir.” demektedir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu, pedagojik formasyon programlarının eğitim fakültesi öğrencileri ve mezunları açısından bir çok problem durumuna neden olduğunu vurgulamışlardır. Bu problem durumları üç ana kategoride değerlendirilebilir. Bu kategoriler; mesleki yeterliklerin edinimi, öğretmenlik mesleğine inancın yitimi ve mesleki statü haksızlığı problemleri olarak sıralanmaktadır. Bu ana kategoriler altındaki temel temalar ise Şekil 6’da verilmiştir.

Şekil 6. Pedagojik formasyon programlarına ilişkin eleştirel bakış açısına ilişkin ana temalar ve alt temalara ilişkin model

Bu bağlamda ortaya koydukları eleştirel bakış açısı çerçevesindeki görüşler ise Tablo 2’de ifade edilen temalar altında verilmiştir:

Tablo 2. Pedagojik formasyon programlarına ilişkin eleştirel görüşler

Temalar	f	%
Mesleki yeterliliklerin edinimi problemi	28	82
Mesleki değer yitimi	25	74
Eğitim sürecinin kısalığı	24	71
Haksız rekabet	21	62
Öğretmen ataması sorunu	20	59
Meslek edinime engel	16	47
Ek kazanç kapısı	16	47
Mesleki statü haksızlığı	13	38
Atamalarda ihtiyaç fazlalığına neden olma	7	21
Alan ve meslek bilgisi dersleri etkileşimi sorunu	7	21
Eğitim fakültelerinin değersizleştirilmesi	6	18
Eğitim bilimleri alanının değer kaybı	5	15
Eğitime yönelik kaygı oluşturmaması	2	6
Öğretmenlik mesleğine inancın yitimi	2	6
Öğretmenlik mesleği hazırbulunuşluk düzeyi problemi	1	3
Motivasyonu olumsuz yönde etkileme	1	3

Tablo 2’deki temalar çerçevesinde öğrencilerin görüşleri şu şekildedir: Eğitim fakültesi öğrencilerinin ‘Mesleki yeterliliklerin edinimi problemi’ temasına dayalı olarak ortaya koydukları görüşler ‘Eğitim Sürecinin Kısalığı’ teması çerçevesindeki eleştirel bakış açılarını da ortaya koymaktadır. Öğrencilerden Nehir’in her iki temaya dayalı görüşlerine ilişkin yorumları şu şekildedir:

“Pedagojik formasyon öğrencilerinin belirli bir süreye sıkıştırılmış, hızlandırılmış, ezbere dayalı bilgilerle biz eğitimcilerle aynı düzeyde tutulmamaları gerekiyor. Öğretmenlik bir meslektir ve gerçekten iyi bir yeterlilik gerektirir. Bölüm okuyan arkadaşların 6 ayda aldıkları formasyon dersleriyle öğretmen olmaları beklenemez.”

Öğrencilerden Şeref ‘Mesleki yeterliliklerin edinimi problemi’ ve ‘Eğitim Sürecinin Kısılalığı’ temaları çerçevesinde öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin kısa sürede alınması durumunu ve bu duruma dayalı meslek bilgisi derslerinin yetersizliğine ilişkin görüşlerini şu cümlelerle vurgulamaktadırlar:

“Biz 4 sene eğitimini görüyoruz, pedagojik formasyon ile öğretmen olanlar çok kısa süre eğitim alıyorlar. Onlar da biz de öğretmen olacağız ama onlar kısa süre okuduktan sonra tamam öğretmen olduk deyip atanıyorlar ve sonra atandıkları yerde öğrencileri okuldan soğutuyorlar çünkü bizim öğrendiğimiz gibi derinlemesine görmüyorlar bu eğitimi. Yüzeysel görülen öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ne kadar etkili olabilir ki? Bu durum da doğal olarak öğrencilerin gözünde öğretmenlik kavramını olumsuz etkiliyor.”

Ayşenur ise aynı temalar çerçevesindeki görüşleri ile öğretmenlik meslek bilgisi derslerine ilişkin yeterlilikleri ne şekilde kazandıklarını vurgulamakta ve bu yeterlilik kazanımı sürecine dayalı olarak pedagojik formasyon programlarındaki meslek bilgisi derslerine ilişkin yeterliliklerin edinimi sürecini karşılaştırmaktadır:

“Benim gibi dört yılını vererek, en ince ayrıntısına kadar gerekli olan derslerin öğrenimini alan öğretmen adaylarının aslında söyleyeceği çok fazla sözlerinin olduğunu düşünüyorum. Biz dört yıl boyunca bizden sonra gelecek nesillere, yetiştireceğimiz nesillere daha iyi nasıl öğrenim verebiliriz konusunda birçok kavramsal dersi en ince ayrıntısına kadar işleyerek öğretmeni olacağımız bireyler için daha verimli olmak adına bu eğitime önem veriyoruz ve belli aşamalardan geçerek eğitim fakültesine girmeye hak kazanıyoruz... Biz daha iyi birer öğretici olabilmek açısından bu dersleri uzunca bir sürede alıp öğretmen olmaya hak kazanıyorsak onların belirli bir kaç ay içinde bu dersleri alarak öğretmen olmalarının çok verimli olabileceklerini sanmıyorum.”

Öğrenciler bir başka tema olan ‘Mesleki değer yitimi’ teması altında öğretmenlik mesleğinin değerinin düşmesine ilişkin görüşlerini ortaya koymaktadırlar.

Öğrencilerden Esin “Biz okuduğumuz bölümlere öğretmen olma bilinciyle geliyoruz, bir öğretmen gibi yetiştiriliyoruz ve o şekilde mezun oluyoruz. Oysa formasyon alanlar bölümünü okuyup memnun olmayınca ikinci bir seçenek olarak öğretmenliği seçiyorlar. Öğretmenlik mesleği son derece önemliyken bu denli basit hale getirilmemelidir.” şeklinde ifade ettiği cümleleri ile öğretmenlik mesleğinin basit hale getirilerek değerinin düşmesine ilişkin görüşlerini vurgulamaktadır. Meltem ise “Tabii pedagojik formasyon programı bazı insanlar için bir avantaj oluşturuyor ama böyle bir programla hem öğretmen atamalarını hem de öğretmene verilen değeri olumsuz etkileniyor.” Cümlesi ile mesleğe yönelik değer yitimine ilişkin görüşlerini ifade etmektedir. Özge ise “Pedagojik formasyon eğitimi ile herkese öğretmenlik mesleğine ulama şansı verilmesi ve öğretmenlik mesleğine verilen değer düşmesini görmek ayrıca onur kırıcı...” cümleleri ile mesleki değer yitimine ilişkin görüşlerini vurgulamaktadır.

Öğrencilerden Burcu ise öğretmenlik mesleğine ilişkin kararın lisans eğitimi başında verilmesi gerektiğini vurgulamakta ve lisans süreci sonrası sadece mesleki kaygılar ile bu mesleği seçmenin Eğitim Fakültesi mezunları adına ve öğretmenlik mesleği adına değer kaybına neden olduğuna dikkati çekmektedir: “Zaten öğretmen ataması olmayan bir ülkede pedagojik formasyonu son derece gereksiz buluyorum. Eğer gerçekten eğitimci olmak istiyorlarsa buna en başta karar vermişlerse 4 yıl önce tercihlerini bu alan da yaparlardı öğretmenlik mesleği boşa kalınca ve ya okunulan bölümlerden çıkış kapısı bulunamayınca yapılacak bir meslek değildir. Bu durum öğretmenlik mesleğinin de değerini alt seviyelere çekmiştir.”

Öğrencilerden Abidin ise süreçte eğitim fakültesi mezunlarının bölüm mezunları ile eşdeğer görülmesine dayalı değersizleşme durumuna ilişkin düşüncelerini şu cümlelerle ifade etmektedir:

“Pedagojik formasyon eğitiminin, öğretimin ve öğretmenliğin önemsenmediğinin apaçık kanıtıdır. Eğitim fakültelerinde bulunan ve öğretmenlik için donatılan öğrencilerin başka bölümlerden kişilerle pedagojik formasyon eğitimi sonrası aynı düzeyde görülüp aynı keseye konulması da ayrı bir düşüncesizliktir. Aldığı eğitim ve kendini öğretmenlik yönünde geliştiren öğretmenin adaylarının bile atanamadığı şu dönemde eğitim maddiyata bağlanmamalıdır. Bölüm öğrencilerinin sadece bir alternatif gördüğü öğretmenlik bu kadar düşürülmemelidir. 4 yıl boyunca öğretmen olma bilinciyle yetişen öğrenci ile öğretmenliği çok kısa bir süreye sığdırıp nitelsiz öğretmen ortaya koymak yanlıştır. Öğretmenliğin yeterliliği ve niteliği yerinde sağlanmalıdır.”

Eğitim fakültesi öğrencileri ile pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterlilik edinimi süresinin kısa olması ile ilişkili görüşlerini ‘Eğitim Sürecinin Kısılalığı’ teması altında ifade etmektedirler. Öğrencilerden Emine görüşlerini “...biz o kadar süre boyunca ayrıntılı bir şekilde öğretmenlik meslek bilgisi eğitimi alırken pedagojik formasyon alanlar sıkıştırılmış bir şekilde koskoca bir alanın eğitimini kısa bir süreye sığdırmaya çalışıyorlar.” cümlesi ile ifade etmektedir. Özgün ise ‘Eğitim Sürecinin Kısılalığı’ temasını “Sıkıştırılmış olarak alınan eğitimle öğretmenlik mesleğini hakkıyla yerine getirebileceklerini düşünmüyorum.” cümleleri ile vurgulamaktadır.

Emir ise aynı tema altındaki görüşlerini “Birçok meslektaşım, arkadaşım bu bölüme gönül vererek giriyor, dört yıl boyunca bu işin eğitimini alıyor. Formasyon alan bir arkadaşımın bir yıldan kısa bir sürede gördüğü sıkıştırılmış eğitimle öğretmenlik mesleğini layıkıyla yerine getirebileceğini düşünmüyorum.” şeklindeki cümleleri ile ifade etmekte ve pedagojik formasyon öğrencilerinin kısa sürede mesleki yeterliliklerin edinimine ilişkin şüphelerini vurgulamaktadır.

Eğitim fakültesi öğrencileri ‘Öğretmen ataması sorunu’ teması çerçevesinde pedagojik formasyon programı ile öğretmenlik hakkı kazanan kitlenin öğretmenlik atamalarını olumsuz etkilediğini ve öğretmenlik için başvuru sayısının artmasına dayalı öğretmen alım puanlarının armasına vurgu yapmaktadırlar. Ayrıca yine ‘Öğretmen ataması sorunu’ teması ile ilişkili bir tema olan ‘Haksız rekabet’ teması çerçevesinde de bu durumun oluşturduğu olumsuzluğa dikkati çekmektedirler.

Öğrencilerden Buse atamaya ilişkin yaşadıkları sorunları şu şekilde ifade etmektedir:

‘Eğitim fakültesi mezunu öğretmen adayı arkadaşlarımla bile yıllarca atama beklediği böyle bir dönemde öğretmen eksikliği varmışçasına formasyon eğitimi programı ile farklı pek çok bölümden öğrenci alıp yetiştirmek son derece gereksiz bana kalırsa. Her yıl yapılan öğretmen atamaları ve fakültelelere alınan öğretmen adayı arasındaki ilişkiyi düşündüğümüzde zaten bir dengesizlik mevcut, biz fakültelelere alınan öğrenci sayısı azalsın ihtiyaç kadar olsun diye düşünürken formasyon eğitimi ile ek olarak öğretmenlik hakkı veriliyor.’

Öğrencilerden Burçin ise öğretmen atamaları sürecinde söz konusu programa ilişkin ‘Haksız rekabet’ teması çerçevesindeki görüşlerini şu şekilde ifade etmektedir:

“Öğretmen atamalarının vahim durumda olduğu şu günlerde öğretmenlik yetisinden oldukça uzak bu arkadaşlara atanma şansı doğmasıyla birlikte hali hazırda atama bekleyen bir çok meslektaşımıza yenileri ekleniyor, böylelikle her sene artan sayı ile doğru orantılı olarak branş atama puanları da artıyor ve haksız bir rekabet ortamı oluşturuluyor.”

Esin ise ‘Öğretmen ataması sorunu’ ve ‘Haksız rekabet’ temaları çerçevesindeki görüşlerini şu şekilde ifade etmektedir:

“Biz bu kadar emek harcarken kısa bir süre eğitim alınıp KPSS’de önümüze geçilmesi bize yapılan en büyük haksızlık. Böyle bir olanak sağlanmamalı. Öğretmenliği ek bir seçenek olarak görmek yanlış. Bu kadar kişiye neden öğretmen olma şansı veriliyor ki? Zaten eğitimden mezun olup atanmayı bekleyen bir sürü öğretmen adayı var. İhtiyaç varmış gibi neden hala olanak verilip öğretmenlik mesleğinde bu kadar yığılmaya neden olunuyor? O zaman biz neden burada bu kadar emek harcıyoruz?”

Melda aynı temalar çerçevesinde öğretmenliği tercih ederek geldiğine vurgu yapmakta ve bu çerçevedeki düşüncelerini şu şekilde ifade etmektedir:

“Biz öğretmen adaylarına bir nevi haksızlık edildiği kanısındayım. Bu bölüme diğer güzel sanatlar bölümlerini kazanmadığım için değil gerçekten bir öğretmen adayı olarak yetiştirilmek için geldim. Diğer bölüm öğrencilerinin çok rahat bir şekilde bölüm kazanıp sonra formasyon alarak son yıl üst üste öğretmenlik derslerini alması, ileride öğretmenlik hayatında büyük sıkıntı yaratacak zaten dört yıl alan ile son yıl alan öğretmen adayı arasında farklar olacaktır. Madem öyle bizim 4 yıl emek vermemizin ne anlamı kaldı.”

Öğrenciler ‘Atamalarda ihtiyaç fazlalığına neden olma’ teması çerçevesindeki görüşlerini ortaya koyarken öğretmen atama sürecinde ihtiyaç fazlası öğretmen sayısının artmasına neden olmasına vurgu yapmaktadırlar. Bu çerçevede görüş ifade eden Beyza öğretmen sayısının artmasına bağlı olarak yaşadığı haksızlığa vurgu yapmaktadır:

“Pedagojik formasyon eğitim programları isteyen herkesi öğretmenlik mesleğine ulaştırmaktadır. Bu durum ülkemizde ihtiyaç bulunmayan öğretmen sayısının artmasına neden olup dört yıl eğitim görüp kendini geliştiren öğretmenlerimizin atanmasını etkilemektedir. Buda dört yıl boyunca eğitim görüp kendini geliştiren öğretmenlerimize büyük haksızlıktır. Bu düzensiz ve karmaşık eğitim sistemine çözüm getirmeli ve herkes aldığı eğitim doğrultusunda meslek sahibi olmalıdır.”

Melih aynı tema çerçevesinde ‘...mezun olduktan sonraki atamalar öğretmen sayısındaki fazlalaşan yoğunluktan dolayı düşmektedir. Dolayısıyla Pedagojik formasyon eğitiminin sonucu, amacıyla paralellik göstermemektedir.’ demektedir.

‘Meslek edinimine engel’ teması çerçevesinde öğrenciler eğitim fakültesi mezunlarının önünün kesilmesine neden olduğu görüşünü ifade etmektedirler. Öğrencilerden Şeyda hem ‘Mesleki edinime engel’ hem de ‘Mesleki değer yitimi’ temalarına dayalı görüşlerini şu cümlelerle yorumlamaktadır: “Pedagojik formasyon alarak öğretmen olanlar bizim önümüzü kesmiş oluyorlar. Herkes okuduğu bölüm ile hak ettikleri mesleği yani kendi işini yapmalıdır. O zaman daha verimli olurlar. “

‘Alan ve meslek bilgisi dersleri etkileşimi sorunu’ eğitim dersleri ve alan dersleri arası etkileşimin sağlanamaması çerçevesinde görüş ifade eden Özgün “Lisans eğitimimiz boyunca hem eğitim derslerini hem alan derslerini birlikte

yürütüyoruz. Meslek bilgisi derslerini alan derslerimizle ilişkilendiriyoruz. Pedagojik formasyonla birlikte bölüm okuyan öğrenciler ise önce alan derslerini alıp daha sonra formasyon eğitimi alıyorlar.” demektedir.

Öğrenciler ‘*Ek kazanç kapısı*’ temasına dayalı görüşleri çerçevesinde pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğini kendi meslekleri dışında ek bir seçenek olarak görmelerine vurgu yapmaktadırlar. Öğrencilerden Özgün “*Bir bölüm okuyup formasyon alan öğrenciler hiç olmazsa formasyonla öğretmen oluruz diyen kafa yapısında.*” demekte; Hakan ise “*Kendi bölümlerini okuyup iş seçeneği kalmayınca en kötü formasyon alır öğretmen oluruz kafasında pedagojik formasyon eğitimi alıyorlar. Tamam arada istisnalar olabilir ama çoğu ilk önce kendi bölümünden iş bulmaya çalışıp bulamayıp son çare olarak formasyon alıp öğretmen olmak istiyorlar.*” demektedir. Öğrenciler ortaya koydukları görüşlerle öğretmenlik mesleğinin işsizlik sorununa alternatif bir seçenek olarak görülmesinden duydukları rahatsızlığı dile getirmektedirler.

Burçin aynı tema çerçevesinde bir yandan eğitim fakültesi kontenjanlarının düşürülmesi, diğer yandan ise pedagojik formasyon ile öğretmenlik mesleği hakkının verilerek atama bekleyen öğretmen sayısının artmasına dayalı olarak mesleğin ek bir kazanç kapısı olarak görülmesi çerçevesindeki görüşlerini şu şekilde ifade etmektedir:

“Türkiye’de öğretmen yetiştirmenin niteliğini artırmak ve öğrenci başına düşen öğretim üyesi sayısını çağcıl düzeye ulaştırmak amacıyla eğitim fakültelerinin kontenjan sayılarının düşürüldüğü bir sistemde pedagojik formasyon veriliyor olması ise tamamen trajikomik bir halkan eğitim fakültesi okuyan öğrencilere ise hakaret boyutundadır. Öğretmenlik bir meslektir ve uzmanlık gerektirir. Kısa bir dönemde kazanılacak bir yeti olmamakla birlikte ek bir kazanç kapısı olarak kesinlikle gözetilmemelidir.”

‘*Mesleki statü haksızlığı*’ teması altında öğrencilerin vurguladığı bir başka nokta ise üniversite sınavlarında daha düşük puan ile eğitim gördükleri bölümlere giren öğrencilerin pedagojik formasyon eğitimi ile eğitim fakülteleri öğrencileri ile aynı statüye erişimlerinin haksızlık olduğu düşüncesidir. Öğrencilerden Burak “*En başta daha düşük puanlarla kazandıkları normal bölümleri bitirdikten sonra bizim dört yılda aldığımız ve uğraştığımız dersleri kısa bir dönemde halletme imkanları doğuyor ve bizimle aynı statüye ulaşmış oluyorlar.*” demektedir.

‘*Eğitim fakültelerinin değersizleştirilmesi*’ temasına dayalı olarak görüş belirten öğrenciler pedagojik formasyon programlarının Eğitim fakültelerinin varlığını gereksiz hale getirmesine ilişkin eleştirel bakış açılarını vurgulamaktadırlar. Öğrencilerden Elif bu tema çerçevesindeki görüşlerini şu cümlelerle yorumlamakta ve sorgulamaktadır: “*Pedagojik formasyonun Eğitim Fakültelerine gölge düşüreceğini düşünüyorum. Madem pedagojik formasyon ile bölüm öğrencileri öğretmen olabiliyorlar o zaman Eğitim Fakültelerinin açık olması mantıksız değil midir?*”

‘*Eğitim bilimleri alanının değer kaybı*’ teması çerçevesinde görüş belirten öğrenciler pedagojik formasyon programlarının öğretmen yetiştirme ve eğitim bilimleri alanının yok sayılmasına neden olduğunu düşünmektedirler. Öğrencilerden Serhan söz konusu değer kaybını şu cümlelerle açıklamaktadır:

“Yüz binlerce adayın atanmak için sırada beklediği bir dönemde, niteliği artırmaya dönük herhangi bir ölçüt olmaksızın, neredeyse üniversiteye devam eden ya da üniversite mezunu olan herkese pedagojik formasyon sertifikası vermeye dönük YÖK’ün formasyon kararı, en hafif ifadeyle, öğretmenliği bir meslek olarak kabul etmemek, öğretmen yetiştirme ve eğitim bilimleri alanını yok saymak anlamına geldiğinin göstergesidir.”

‘*Eğitime yönelik kaygı oluşturmaları*’ teması çerçevesinde görüş bildiren Beyhan’ın görüşleri şu şekildedir:

“Geçmişten günümüze gelen öğretmen yetiştirmede uygulanan kriterlerin, genelde karmaşık ve yetersiz olduğu görülmektedir. Okullardaki eğitimin daha kaliteli bir hal alması, bugünün ve yarının çocuklarına daha sağlam bir gelecek bırakabilmek ve eğitim düzenlemesinin daha olgun bir duruma gelebilmesi için eğitim olgusuna yönelik güven olmalı, sürekli kaygı içinde olunmamalıdır. Ama pedagojik formasyon programları ile kısa sürede öğretmen olanlar mesleki yeterlilikleri yeterince edinemedikleri için eğitime yönelik kaygı oluşmasına neden oluyorlar. Bu sebeple öğretmenlerinde eğitimleri sırasında iyi yetiştirilmeleri ve aldıkları eğitim doğrultusunda çalışmalarını gerekmektedir.”

Bir başka tema olan ‘*Öğretmenlik mesleğine inancın yitimi*’ temasına dayalı olarak önceliği öğretmenlik olanların öğretmenlik mesleğine ilişkin değer duygusunun yitirilmesi görüşü öne çıkmaktadır. Bu konuda görüş belirten Murat “*Kutsal mesleği artık çok kolay bir iş olarak görmeye başladılar. Eğitime verilen önemi tartışmak gerekir ilk başta. Ondan sonra eleştirmek gerekir pedagojik formasyonu...*” demekte; Beyza ise “*Her mesleğin kendine özgü yeterlilikleri ve tecrübeleri vardır. Öğretmenlik mesleği diğer mesleklere oranla daha hassas davranılması ve fedakar olunması gereken bir meslektir. Başta eğitim bölümünü tercih edip yollarına oradan devam etmeyenlerin öğretmen olması öğretmenlik mesleğine inancı ve sevgiyi düşürmektedir.*” demektedir.

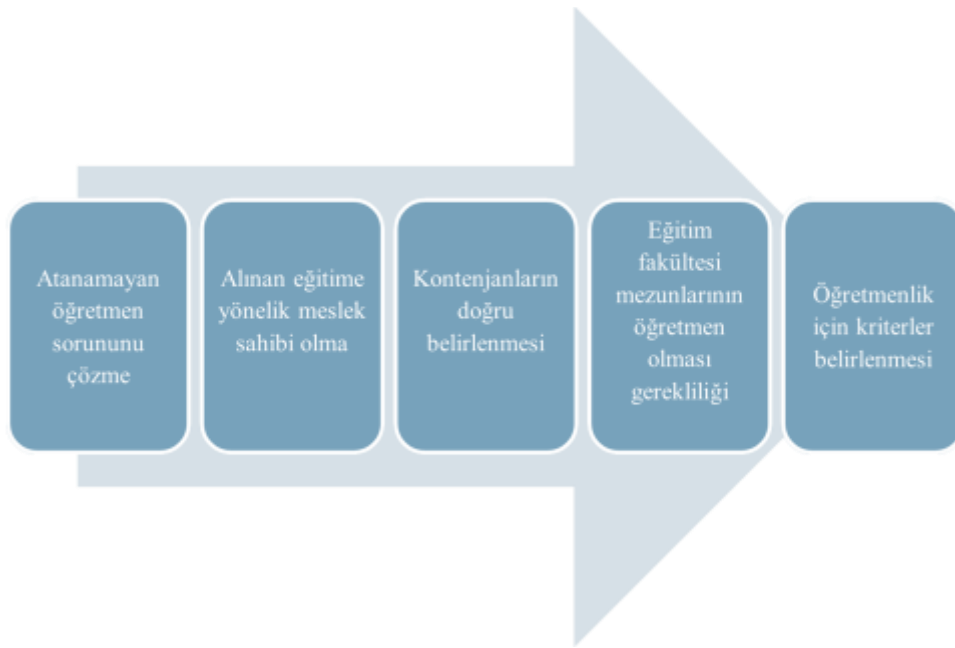
‘*Öğretmenlik mesleği hazırbulunuşluk düzeyi problemi*’ pedagojik formasyon programı ile öğretmenlik mesleğine ilişkin hazırbulunuşluğun olmayan bölüm öğrencilerinin öğretmenlik hakkı kazanmasının oluşturabileceği sorunlara vurgu

yapılmaktadır. Melis bu konuya ilişkin görüşlerini vurgularken hazırbulunuşluk düzeyi psikolojik hazırbulunuşlukla da ilişkilendirmektedir:

“Eğitim fakültesini seçerek eğitimini kararlı bir şekilde tamamlamış öğretmen adaylarıyla, sonradan verilen bir kararla kısa süreli bir eğitim sonrasında olan öğretmen adaylarının aynı kategoride olmasını mantıklı bulmuyorum. Her ne kadar aynı eğitim dersler alınmış olsa da öğretmenlik mesleğine hem mesleki hem de psikolojik olarak hazır bulunuşluluğunun sağlanabileceğini düşünmüyorum.”

‘Motivasyonu olumsuz yönde etkileme’ temasına dayalı görüş belirten Filiz ise “4 yıl boyunca öğretmen olma gayesini sürdüren insanların önüne pedagojik formasyon öğrencilerinin geçmesi ve bu nedenle Eğitim Fakültesi mezunlarından fazla sayının olması kendi adıma, düşündürülen bir olay... Bu süreçte beni kaygılandırarak eğitim sürecindeki motivasyonumu düşürüyor.” demekte ve yaşadığı gelecek kaygısı ile beraber eğitim sürecine yönelik ilgi ve motivasyonunun da olumsuz yönde etkilendiğine vurgu yapmaktadır.

Öğrencilerin bir kısmı da pedagojik formasyon programlarına ve bölüm öğrencilerinin meslek tercihlerine ilişkin önerilerde bulunmuştur. Bu öneriler Şekil 7’deki temaları oluşturmuştur.

Bu önerilere ilişkin frekans dağılımları, Tablo 3’te verilmiştir:

Tablo 3. Pedagojik formasyon programlarına ilişkin öneriler

Temalar	f	%
Atanamayan öğretmen sorununu çözülmesi	19	56
Alınan eğitime yönelik meslek sahibi olma	7	21
Kontenjanların doğru belirlenmesi	3	9
Eğitim fakültesi mezunlarının öğretmen olması gerekliliği	2	6
Öğretmenlik için kriterler belirlenmesi	1	3

Öğrenciler ‘Atanamayan öğretmen sorununu çözülmesi’ teması çerçevesinde pedagojik formasyondan ziyade öğretmen atamalarındaki sorunun çözülmesi gerektiğini, pedagojik formasyonun amaca uygun olmadığını ve öğretmenlik mesleği açısından olumsuz bir program olduğunu vurgulamaktadırlar. Öğrencilerden Saime *Atanamayan öğretmen sorununu çözülmesi*’ ve *Kontenjanların doğru belirlenmesi*’ temalarına dayalı görüşlerine ilişkin yorumları aşağıdaki gibidir:

“Şu an bile eğitim öğrencileri olarak atanamayacağımızı düşünürken sanki öğretmen açığımız varmış gibi formasyonla öğretmen adayı sayısını çoğaltıyorlar sonra her yer atanamayan öğretmen oluyor. Bunu bir şekilde çözüme kavuşturmaları gerekiyor. Atanamayan öğretmen sorununu çözmek için eğitim fakültelerine öğrenci alım sayısı azaltılmalı ki önüne gelen öğretmen olmasın çünkü öğretmenlik basite indirgenecek bir

meslek değil. Çünkü burada yetişen öğretmen kalitesi ne kadar yüksek olursa onların da yetiştirdiği öğrenciler o kadar başarılı olurlar.”

Öğrencilerden Elif “Bölüm mezunları bölümden iş çıkmazsa öğretmen olurum nasıl olsa mantığı güdülüyor. Atama problemi çözülmeli ve o kadar emeğin önüne geçilmemeli.” cümleleri ile öğretmenlik mesleğinin alternatif bir meslek olarak görülmemesi gerektiğini ve atama probleminin çözülmesi gerekliliğine vurgu yapmaktadır.

Öğrencilerden Aydan ‘Kontenjanların doğru belirlenmesi’ teması çerçevesindeki görüşlerini şu şekilde ifade etmektedir:

“Eğer her bölüm mezun edince iş hayatında yer edinebilecek kadar öğrenci alırsa ve bu çerçevede kontenjan belirlerse işsizlik sorunu olmayacağı için eğitim fakültesi dışındaki fakültelerden mezun olan öğrencilerin de yalnızca işsiz kalmamak için formasyona başvurmalarına gerek kalmaz. Böylece de öğretmen olmak için üniversiteye başlayan ve dört yıl bunun eğitimini alan öğrencilere haksızlık edilmemiş olur.”

Öğrencilerden Buse “Bölüm okuyan öğrenciler bölümlere girerken iş imkanının olmadığını ve kontenjanları göz önünde bulundurarak meslek seçimi yapmalılar.” demekte ve meslek seçiminin önemini vurgulamaktadır.

Beril ‘Alınan eğitime yönelik meslek sahibi olma’ temasına dayalı görüşlerini “Bu düzensiz ve karmaşık eğitim sistemine çözüm getirmeli ve herkes aldığı eğitim doğrultusunda meslek sahibi olmalıdır.” cümlesi ile ifade etmektedir.

‘Eğitim fakültesi mezunlarının öğretmen olması gerekliliği’ ve ‘Öğretmenlik için kriterler belirlenmesi’ temalarına dayalı olarak görüş ifade eden Helin, öğretmenlik mesleğinin eğitim fakülteleri ile doğrudan ilişkilendirilmesi gerektiğine ve eğitim fakülteleri mezunları için dahi nitelikli öğretmenlik adına ölçütler getirilmesi gerektiği görüşünü şu cümlelerle vurgulamaktadır:

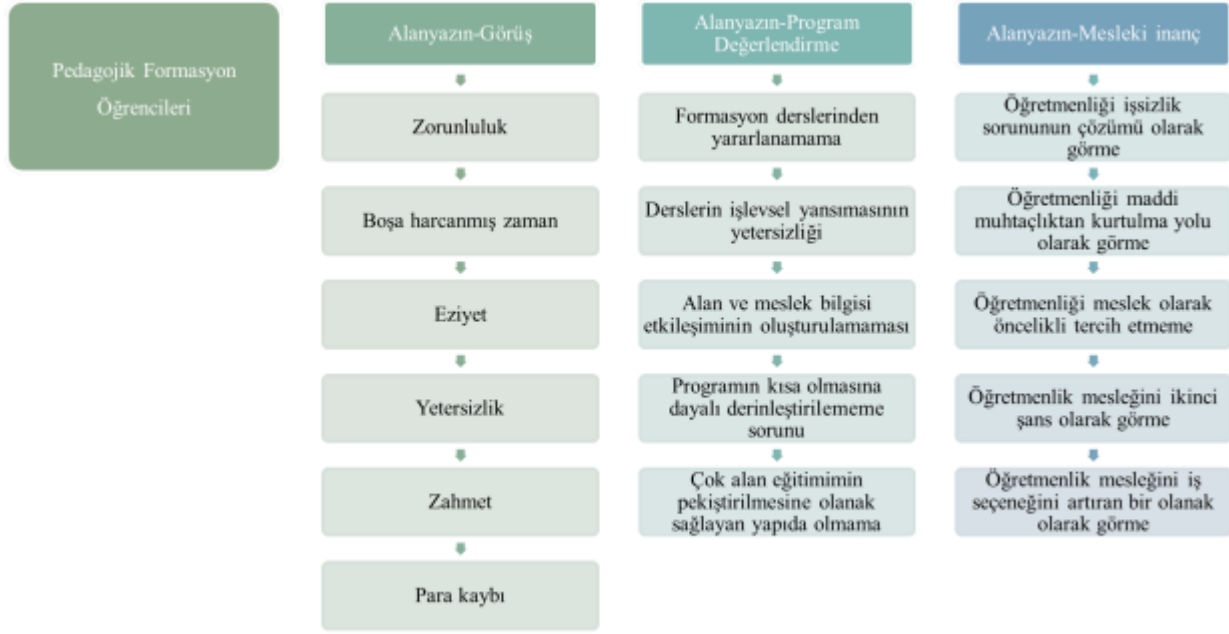
“Öğretmen olmaya aday öğrenci eğitim fakültelerini tercih etmeli eğitim fakültesinden mezun olmak şartı olmalı diğer türlü bir çok öğrenci bölüm okuyup mesleği öğrenip hiç bir şey yapamazsam formasyon alıp öğretmen olurum mantığında böyle olması çok yanlış hatta eğitim fakültelerini tercih eden öğrenciler bile belirlenecek olan öğretmen olma kriterlerine göre seçilmeli puan yapabilmek çok başarılı olmak iyi bir öğretmen olacağı kriteri olamaz...”

Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü öğrencilerinin pedagojik formasyon programlarına ilişkin görüşleri pedagojik formasyon programlarının açılma nedenlerine ilişkin eleştirel bir sorgulama içermektedir. Öğrencilerin en çok sorguladığı boyut ise formasyon programında öğretmenlik mesleğini sevmek, mesleğe bağlılık, mesleki gelişimi önemsemek, öğretmenliği severek ve isteyerek tercih etmek gibi gerekçelerin olmaması durumudur. Öğretmenliği ikinci bir şans olarak görmek, ek gelir kapısı görmek ya da alternatif bir iş kaynağı gibi görmek olarak sıralanabilecek mesleki değer ile bağdaşmayan koşulların öne çıkmasının bir problem durumu oluşturduğu da öğrencilerin üzerinde durduğu bir konudur. Ayrıca mesleki değer kaybı ve öğretmenin eğitimi sürecinin önem yitirmesi de öğrencilerin vurguladıkları diğer bir konudur. Bu çerçevede bulgulara dayalı olarak programın öğretmenlik mesleğini değersizleştirilmesi problemi ve bu problemin çözüme kavuşturulması önerileri dikkati çekmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü öğrencilerinin pedagojik formasyon programlarına ilişkin görüşleri ortaya konulmuştur. Öğrencilerin görüşleri pedagojik formasyon programlarının açılma nedenleri, eleştirel bakış açısı ile sorgulanması ve öneriler ortaya konulması çerçevesinde ortaya çıkmıştır. Öğrenciler, pedagojik formasyon programlarının öğretmenlik mesleği ile ilintili bir tercihten çok işsizlik üniversitelere ek kaynak ve mesleki alternatif olarak olanak sunması amacı ile açıldığını düşünmektedirler. Bu bağlamda programı sorguladıklarında öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterliliklerin edinimi, mesleki değer, öğretmen atamaları, mesleki statü bağlamında bir takım problemler içerdiği; Eğitim fakülteleri ve eğitim bilimleri alanının değersizleştirilmesine ve öğretmenlik mesleğine yönelik inanç yitimine neden olduğu; eğitim fakültesi öğrencileri ve mezunlarında mesleki kaygıya neden olduğu, bu bağlamda haksız bir rekabet ortamı oluşturduğu ve eğitim fakültesi öğrencilerinin motivasyonunu olumsuz yönde etkilediği şeklinde sıralanabilecek görüşler ortaya koymuşlardır.

Katılımcı öğrenciler öneri olarak ise atanamayan öğretmen sorununu çözülmesi gerektiği, alınan eğitimin meslek sahibi olmada birincil koşul olması gerektiği ve bu çerçevede işsizlik sorununu ortadan kaldıracak bir yapılanma ile üniversite kontenjanlarının belirlenmesi gerektiği, Eğitim fakültesi mezunlarının öğretmen olması gerekliliğinin işe koşulması gerektiği ve bu bağlamda öğretmenlik için kriterler belirlenmesi gerektiği şeklinde sıralanabilecek görüşler ortaya koymuşlardır. Alanyazında pedagojik formasyon programında eğitim gören öğrencilerin görüşleri incelendiğinde ise Şekil 8’de yer alan tablo çerçevesindeki görüşler öne çıkmaktadır:

Şekil 8. Pedagojik Formasyon odaklı araştırma alanyazınlarında formasyon öğrencileri bağlamında ortaya konulan görüşler

Elde edilen sonuçlar çerçevesinde alan yazın incelendiğinde araştırma bulguları ile paralellik göstermekte olan araştırmalar dikkati çekmektedir. Yapıcı ve Yapıcı (2013) tarafından pedagojik formasyon alan öğrencilerin sürece ilişkin görüşleri ortaya koydukları metaforlar yolu ile belirlenmiştir. Araştırmada olumsuz görüşler arasında sürecin zorunluluk, boşa harcanmış zaman, eziyet, özlem, yetersizlik, zahmet ve para olarak görüldüğü dikkat çekmektedir. Öğretmenlik mesleği için aldıkları pedagojik formasyon derslerinin mesleki anlamda yetersizliğine ilişkin görüşler de araştırma bulguları arasında yer almaktadır. Derslerin yararlı ve işlevsel bir süreçle işlenmediği ve öğretmenlik yapmak için konu alanı uzmanı olmanın yeterli olduğudur. Bu iki bulgu da aslında eğitim fakültesi öğrencilerinin ortaya koyduğu mesleki yeterliliklerin edinimi ile alan ve meslek bilgisi derslerinin etkileşimi çerçevesinde ortaya koydukları görüşleri desteklemektedir. Çünkü araştırma kapsamındaki öğrencilerin büyük çoğunluğu öğretmenlik mesleğine ilişkin dersler ile alan derslerinin etkileşiminin sağlanamamasının yeterlilikler bağlamında pedagojik formasyon öğrencilerini olumsuz etkilediğini belirtmektedirler.

Öğrencilerin programın kısalığına dayalı sorunlar, pedagojik formasyon öğrencilerinin yeterlilik edinimine ilişkin sorunlar, öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin derinlemesine görülmemesine ilişkin sorunlar, işsizlik odaklı kaygılar çerçevesinde meslek edinimi içermesine dayalı sorunlar çerçevesinde ortaya koyduğu görüşler Çocuk, Yokuş ve Tanrıseven (2015)'in pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenliğe ilişkin özyeterlik ve metaforik algılarını inceledikleri araştırmalarında ortaya koydukları pedagojik formasyon programının süresinin yeterli olmadığı, programın kısa sürdüğü, derinlikli ele alınmadığı, bir tür zorunluluk oluşturduğu, geçici bir aşama olduğu şeklinde sıralanan bulgular ile örtüşmektedir.

Yapıcı ve Yapıcı'nın (2013) araştırmalarında yine pedagojik formasyon öğrencilerinin süreç sonunda sahip olacakları 'öğretmenlik mesleği'ne ilişkin görüşleri incelendiğinde öne çıkan bulgular pedagojik formasyon programının kendilerine kazandırdığı ekonomik özgürlük, meslek sahibi olabilme, işsizlik sıkıntısını çözmeye, maddi olarak muhtaçlıktan kurtulma olarak sıralanmaktadır. Araştırmada eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğinin kutsallığını benimsedikleri ve bu bağlamda pedagojik formasyon eğitimi aracılığı ile her lisans mezununun 'öğretmenlik mesleği' statüsüne ulaşması ile bu kutsallığın değer kaybettiğine ilişkin görüşleri öne çıkmakta ve bu bağlamda pedagojik formasyon öğrencilerinden ayrılmaktadırlar. Ayrıca yine eğitim fakültesi öğrencileri pedagojik formasyon eğitimi ile öğretmenlik statüsüne ulaşan öğretmenlerin işsizlik kaynaklı tercihleri olarak bu mesleği gördüklerini 'İş seçeneği kalmayanların tercihi olması' teması altında vurgulamaktadırlar. Bu tema yine Yapıcı ve Yapıcı'nın (2013) pedagojik formasyon öğrencilerinin 'öğretmenlik mesleği'ni maddi kazanç kapısı ve ekonomik özgürlüğün bir yolu olarak görmeleri bulguları ile de örtüşmektedir.

Taneri'nin (2016) pedagojik formasyon programlarının değerlendirilmesine ilişkin gerçekleştirdiği araştırmada program kapsamında öğretmenlik meslek bilgisi yeterliliklerinin artırılmasından çok alan eğitiminin pekiştirilmesi odaklı bakış açısına ilişkin bulgular dikkati çekmektedir. Söz konusu araştırma sonuçları elde edilen bulgular Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterliliklerin kısa sürede kazandırılmasının olanaklı olmadığına ilişkin görüşleri ile örtüşmektedir.

Araştırmada eğitim fakültesi öğrencileri, aldıkları öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ile alan derslerini uzun bir süreç içerisinde ve derinlemesine aldıklarını ve bu bağlamda yeterliliklerinin pedagojik formasyon öğrencileri ile kıyaslanamayacağını vurgulamaktadırlar. Elde edilen bu bulgu alanyazında mesleki yeterlilikler bağlamında eğitim fakültesi öğrencilerinin pedagojik formasyon öğrencilerine göre daha iyi olduğunu ortaya koyan araştırmalar ile örtüşmektedir (Arastaman, 2013; Ömür ve Nartgün, 2013).

Araştırmada Eğitim fakültesi öğrencilerinin pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerine ilişkin görüşleri öğretmenlik mesleğini ek kazanç kapısı olarak görmeleri, ikinci şans ya da işsizlik problemine çözüm yolu olarak görmeleri doğrultusunda ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede yine araştırma bulgularına dayalı olarak bu durumun kendileri için engel olduğu, mesleki statüye ve mesleki inanca ilişkin değer kaybı oluşturduğu, mesleki kaygı oluşturduğu görüşleri öne çıkmıştır. Dadandı, Kalyon ve Yazıcı (2016) tarafından gerçekleştirilen, Eğitim fakültesinde öğrenim gören ve pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik algılarının karşılaştırıldığı araştırmada Eğitim fakültesi öğrencilerinin mesleki seçeneklerinin pedagojik formasyon alanlardan sınırlı olması nedeni ile yaşadıkları mesleki kaygı düzeyine ilişkin bulgular ile örtüşmektedir. Dündar ve Karaca (2013)'nın pedagojik formasyon öğrencileri ile gerçekleştirdikleri metafor çalışmasında öğrencilerin formasyonu mesleki anlamda ikinci bir şans ve bir zorunluluk olarak görmeleri çerçevesinde edilen sonuçlar da araştırma bulgularını desteklemektedir. çalışma sonucunda elde ettikleri kategorileri

Bir başka deyişle öğretmenlik mesleği eğitim fakülteleri öğrencileri için tek seçenekken pedagojik formasyon öğrencileri için iş seçeneklerini artırdıkları bir olanaktır (Akar, 2014). Bu olanak ise eğitim fakültesi öğrencilerine kaygı olarak yansımaktadır.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğinin kutsallığı ve mesleki edinimlerin önemi çerçevesinde ortaya koydukları eleştirel bakış açısı çerçevesinde pedagojik formasyon öğrencilerinin bu bağlamda deneyim kazanmaları, mesleki becerilerini geliştirme şansları ve öğretmenlik mesleğinin değerini özümsemesi olanaklı değildir. Dadandı, Kalyon ve Yazıcı (2016)'da araştırmalarında benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Bu bağlamda araştırmalarında eğitim fakültelerinin öğretmenlik meslek bilgisi dersleri çerçevesinde öğretmenlik uygulaması ile ilişkili derslerinin öğretmen adaylarının deneyimlerini artırmalarına zemin hazırladığını vurgulamaktadırlar. Bu çerçevede eğitim fakültesi öğrencileri hem öğretmenlik mesleğine ilişkin becerilerini keşfetmekte hem de görev merkezli bir bakış açısı gelişmektedir.

Öğrencilerin yoğun olarak belirttiği görüşler arasında atanamayan öğretmen sorununu çözülmesi ilişkin öneriler dikkati çeker. Bu konu çerçevesinde Aycan (2015) pedagojik formasyon programlarının diğer fakülte mezunlarına istihdam yaratmak amacı taşıyan ancak ciddi sıkıntılar içeren bir program olduğunu vurgular. Bu durum ise atanamayan öğretmen sorununun ana nedenlerinden birini oluşturmaktadır.

Pedagojik formasyon programlarının birincil derecede etkilediği kitle olan Eğitim Fakültesi öğrencilerinin programa ilişkin görüşlerine yönelik araştırmalar son derece azdır. Bu bağlamda araştırma özellikle eğitim fakültelerindeki öğrencilerin öğretmenlik mesleğine olan inançlarının olumsuz yansımalarını farklı bileşenler bağlamında ortaya koymasından önem taşımaktadır.

Kaynakça

- Akar, E. Ö. (2014). Fen edebiyat fakültesi biyoloji bölümü mezunları neden öğretmen olmak istiyor? *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22 (1), 259-272.
- Arastaman, G. (2013). Eğitim ve fen edebiyat fakültesi öğrencilerinin öz-yeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 205-217.
- Aycan, Ş. (2015). Liselere öğretmen yetiştirmede geri adım: Yüksek öğretmen okullarından pedagojik formasyon kurslarına, *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 61-72.
- Çiltaş, A. ve Akıllı, M. (2011). Öğretmenlerin pedagojik yeterlilikleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 64-72.
- Çocuk, H. E., Yokuş, G. ve Tanrıseven, I. (2015). Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenliğe ilişkin özyeterlik ve metaforik algıları: Mersin üniversitesi örneği, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 373-387.
- Dadandı, İ., Kalyon, A. ve Yazıcı, H. (2016). Eğitim fakültesinde öğrenim gören ve pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları, kaygı düzeyleri ve öğretmenlik mesleğine karşı tutumları, *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 253-269.
- Dündar, H. ve Karaca, E. T. (2013). Formasyon öğrencilerinin pedagojik formasyon programına ilişkin sahip oldukları metaforlar, *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 19-34.
- Kartal, T., ve Afacan, Ö. (2013). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 76-96.
- MEB. (2006). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- Nayır, K. F. ve Taneri, P. O. (2014). Karatekin Üniversitesi pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi, *Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi (KAREFAD)*, 2(1), 1-12.
- Ömür, Y. E. ve Nartgün, Ş. S. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile güdülenme düzeyleri arasındaki ilişki. *Eğitimde Politika Analizi*, 2(2), 41-55.
- Taneri, P. O. (2016). Öğretmen adaylarının pedagojik formasyon sertifika programının niteliği hakkındaki görüşleri (Çankırı İli Örneği), *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(3), 997-1014.
- Ünüvar, S. (2012). Fen-Edebiyat fakülteleri ve formasyon programı (öğretmen yetiştirme), *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(2) 97-104.
- Yapıcı, M. ve Yapıcı Ş. (2013). Öğretmen adaylarının pedagojik formasyona ilişkin metaforları. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 1421-1429.
- YÖK. (2012). *Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına ilişkin usul ve esaslar*, Erişim Tarihi: 26.06.2016, Erişim Yeri:

http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik//journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/705280